

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Συνδρομητικῆσι : Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἑπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἰτησῆσι. - Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6

11 Ἰανουαρίου 1881

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δι' Ἀμείβης. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνήχησι: 181 σελ. I.

Μετὰ τὴν περιβόητον πυρκαϊὴν τοῦ 1756, ἣτις κατέστρεψεν ὀκτακισχιλίας οἰκίας, καὶ κατηδάφισε δύο τρίτα τῆς Στζαμπουλ, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ὁσμάν τοῦ Γ'. δὲν εἶχεν ἐνσκήψῃ συμφορὰ ἔτι τόσον τρομερὰ, οὐδεμίαν δὲ πυρκαϊά, ἐξαιρουμένης τῆς κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπήνεγκε τὸν θάνατον τόσων ἀνθρώπων.

Τὴν ἐπιούσαν ἡ ὄψις τοῦ Σταυροδρομίου ἦτο ὅχι τόσον φοβερὰ, ἀλλ' ἐπίσης θλιβερὰ, ὡς καὶ ὅτε ἐμαίνετο ἡ πυρκαϊά. Ὅλα τὰ μέρη, ὁπόθεν διήλθε τὸ πῦρ, εἶχαν μεταβληθῆ εἰς ἐρημίαν, καὶ τότε ἀνεφάνησαν τὰ γυμνά καὶ ἀπαίσινα σχήματα τοῦ μεγάλου λόφου· νέαι ἀπόψεις, νέον φῶς, εὐρύταται ἐκτάσεις, κεκαλυμμένοι μὲ τέφραν, ὧν ἐν μέσῳ δὲν ἀπέμενεν ἄλλο τι παρὰ τὰς μελαίνας ὄλως ἐκ τῆς ἀσβόλης καπνοδόχας, ὡς ἐπιτάφια μνημεῖα· δλόκληροι συνοικίαι ἐξηφανισμένοι, ὡς ἂν εἰ ἦσαν κατασκηνώσεις Βεδουίνων, ἃς ἀνῆρπασε καταιγίς· ἀγυαὶ καὶ σταυροδρόμια, ὧν ἐφάνοντο κατὰ γῆς μαῦρα καὶ καπνίζοντα τὰ ἴχνη, ὅπου ἐπλανῶντο χιλιάδες δυστυχῶν ῥακενδύτων καὶ κατίσχνων, ζητοῦντες ἐλεημοσύνην, ἐν ᾧ ὑπήγαιναν καὶ ἤρχοντο ἀδιακόπως στρατιῶται, ἱατροὶ, μοναχοὶ, ἱερεῖς πάσης θρησκείας καὶ ὑπάλληλοι παντὸς βαθμοῦ, διανεμόντες ἄρτον καὶ χρήματα, καὶ ἐπηκολούθουν μακρὰ σειρὰ ἀμαξῶν φερουσῶν στρωμνὰς καὶ σκεπάσματα, στελλόμενα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως χάριν τῶν ἀστέγων. Ἡ κυβέρνησις διεμοίρασε καὶ τὰς σκηνὰς τῶν στρατιωτῶν. Ὅθεν καὶ οἱ λόφοι τῶν Ταταούλων καὶ τοῦ μεγάλου ἀρμενικοῦ νεκροταφείου εἶχον σκεπασθῆ ἀπὸ σκηνώματα, ὅπου ἐφέρετο ἄπειρον πλῆθος ἀνθρώπων. Ἀπανταχοῦ ἐφάνοντο σωροὶ ὑπερμεγέθεις συσκευῶν, ἐφ' ὧν ἐκάθηντο οἰκογένειαι κατὰπονοὶ καὶ κατὰπληκτοὶ. Εἰς τὸ εὐρὸ νεκροταφεῖον τοῦ Γαλατᾶ διεσκορπίσθησαν καὶ συνεσωρεύθησαν φέρδην μίγδην, ὅπως εἰς παζάρ ἀνατραπὲν καὶ ἀνασκευασθῆν, διβάνια, κλίναι, προσκεφάλαια, κλειδοκύμβαλα, εἰκόνες, βιβλία, δχήματα συντετριμμένα, ἴπποι πληγωμένοι, προσδεδεμένοι εἰς τὰς κυπα-

ρίστους, φορεῖα κατὰχρυτα πρεσβευτῶν, καὶ κλωβία τῶν ψιττακῶν τοῦ χαρμελίου, φυλαττόμενα ἀπὸ πλῆθος δούλων καὶ ἀχθοφόρων μαῦρων ἐκ τῆς ἀσβόλης καὶ κατανευόντων ἀδιακόπως τὴν κεφαλὴν ἐκ τῆς ἀϋπνίας. Ὅχλος δὲ πτωχῶν ἀπειράριθμος, ῥυπαρὸς καὶ πρωτοφανῆς, περιεφέρετο εἰς τὰς ἀγυαὶς ἀναζητῶν ἥλους καὶ κλειθρα μεταξὺ τῶν ἐρειπίων, ἀποφεύγων τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς πυροσβέσττας, οἵτινες ἐκοιμῶντο ἀπηνθηκότες ἐκ τῶν κόπων τῆς νυκτός· ἀπανταχοῦ δ' ἐφάνοντο ἄνθρωποι καταγινομένοι εἰς τὸ ν' ἀνεγείρωσι παραπήγματα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς οἰκίας αὐτῶν μὲ σκηνὰς καὶ μὲ ξύλα· οἰκογένειαι γονυπετεῖς ἐντὸς τῶν καταμακρυσμένων ἐκ τῆς ἀσβόλης τοίχων τῶν ἀσκεπῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ἐνώπιον τῶν πυρκαύστων θυσιαστηρίων· ὄμιλοι ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οἵτινες ἔτρεχον περιδεεῖς, μὲ κεκυρῖαν τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐζήταζον μετὰ προσοχῆς, ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, τὰ πρόσωπα τῶν μακρῶν σειρῶν τῶν ἀπηνθηκωμένων καὶ παραρμοφωμένων πτωμάτων· ἐκεῖ δὲ τότε ἀναγνωρίσεις, καὶ κραυγὴ ἀπελπισίας, καὶ ὄδυρμοὶ καὶ κλυθμοὶ, καὶ ἄνθρωποι πίπτοντες κατὰ γῆς ὡς κερυνοπληκτοὶ, ἐν τῷ μέσῳ πομπῶν καὶ συνοδίῶν φορεῖων καὶ φερέτρων, κονιορτοῦ πυκνοῦ, ἀέρος πνιγηροῦ, ἀποφορᾶς πτωμάτων πυρκαύστων, καὶ νεφῶν σπινθήρων, ἅτινα ἀνέθρωςκον αἰφνιδίως ὑπὸ τὰς λίσγους καὶ τὰς σκαπάνας τῶν ὀρυττόντων, καὶ ἐπανεπίπτον ἐπὶ πλῆθος πυκνοῦ, βραδυκινήτου, σιωπηλοῦ καὶ καταπεπληγμένου, συρρέσαντος ἐκεῖ ἀπανταχόθεν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν οἷς διεκρίνοντο καὶ τὰ ὠχρὰ καὶ σοβαρὰ πρόσωπα τῶν προξένων καὶ πρεσβευτῶν, οἵτινες ἐφιπποὶ ἐσταμάτων εἰς τὰ σταυροδρόμια, καὶ περιέβλεπον μετὰ θάμβους καὶ θλίψεως τῆς συμφορᾶς τὸ ἀπειρομέγεθες.

Καὶ ὅμως καὶ ἡ ἀπειρομεγέθης αὕτη καταστροφὴ ἔτι ὡς συμβαίνει πάντοτε εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας, ἐλητημονήθη παρευθύς. Μετὰ τέσσαρα ἐτη ἐγὼ δὲν ἔβλεπον πλέον οὐδ' ἔχγος τῆς καταστροφῆς, ἐκτὸς μικρῶν τιῶν τεμαχίων γῆς σκεπασμένων μὲ χλίδον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Σταυροδρομίου πρὸ τοῦ λόφου τῶν Ταταούλων· περὶ δὲ τῆς πυρκαϊᾶς ἐγίνετο λόγος ὡς περὶ συμβάματος λίαν χρόνιου. Ἐπί τινα χρόνον, ἐφ' ὅσον δηλ. ἡ τέφρα ἦτο ἀλόγη ἠερμῆ, αἱ ἐφημερίδες παραινούν τὴν κυβέρνησιν νὰ λάβῃ τὴν δέουσαν

ὑπὸ τὰ ἐκπεπληγμένα βλέμματα τῶν Γυφτισ-
σῶν, καὶ ἐπανελάβον τὴν ὁδοιπορίαν.

"Ἐπιτα συνέχεται.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΥΡ ΔΟΥΚΑ

Διήγημα.

Πολλὰ καὶ περιεργότατα εἶναι αἱ ἰδιοτροπίαι τῶν ἀνθρώπων· καὶ ἔπρεπεν ἐπιτήδειός τις συγγραφεὺς νὰ συναθροίσῃ αὐτὰς καὶ τὰς παραδῶσῃ εἰς τοὺς φιλοσόφους διὰ νὰ τὰς κατατάξῃ, τὰς ἐρμηνεύσῃ, καὶ ὀρίσῃσιν ἀπὸ τίνος μέρους τοῦ ἐγκεφάλου πηγάζουν. Οὕτως οὐ μόνον ἠθέλαμεν ἔχει ἐν εἶδος βιβλίων περισσότερον, ἀλλὰ καὶ ἀμέσως ἠθέλαμεν ἐννοεῖ ἀπὸ τίνος γωνίας τῆς κεφαλῆς κατάγεται πᾶσα ἔκτακτος καὶ ἰδιόρρυθμος πράξις. Πρὸς βοήθειαν τοιούτου ἔργου ἐνόμισα καλὸν νὰ δώσω τὰς ἐξῆς σημειώσεις.

Ἐἶχα ποτὲ φίλον Γάλλον, νοήμονα ἄνθρωπον, ὅστις, ἀφοῦ ἐπλούτησε διὰ τοῦ ἐμπορίου τῶν παλαιῶν σιδηρῶν, ἀφήσας εἰς τὸν υἱόν του τὸ γραφεῖον καὶ τοὺς ἀγοραστὰς του, ἀπεσύρθη εἰς ἐξοχικὸν κτήμα, ὅπερ ὁ ἴδιος εἶχε κτίσει καὶ φυτεύσει. Τὰ τοιαῦτα κτήματα ὀνομάζουσι οἱ Γάλλοι ἐξοχάς, *campagnes*· ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν εὐτυχῆ ἐκεῖνον τόπον καὶ ἀσφάλεια ὑπάρχει ἐντελής, καὶ ὁδοὶ κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν, καὶ ἀγαθοὶ χωρικοὶ παρέχουσι πᾶσαν ὑπηρεσίαν ἀντὶ μικρᾶς ἀμοιβῆς, πολλοὶ τῶν Γάλλων, ἀφοῦ μάλιστα ἐκπληρώσῃσιν τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐντολὴν αὐτῶν, ἀποσύρονται εἰς τὰς ἐξοχάς των, ὅπως ζήσωσι τὸ λοιπὸν τοῦ βίου ἐν ἡσυχίᾳ, μεταξὺ τῶν δένδρων, πλησίον τῶν ῥεόντων ὑδάτων, καὶ μετὰ τὴν μουσικὴν τῶν ἡδυφώνων πτηνῶν. Τοιαύτη ἦτο καὶ τοῦ φίλου μου αὐτοῦ ἡ ἐξοχή. Αὐτὸς ὅμως ἠθέλησε νὰ περιλάβῃ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν γαλλικὴν ἱστορίαν· καὶ πρῶτον ὠνόμασε τὴν ἐξοχὴν του *Bersailliar* καὶ ἐπέγραψεν ἄνωθι τῆς εἰσόδου τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ ἸΑ' Λουδοβίκου. Ἐπὶ μικροῦ δὲ ῥεῖθρου, ὅπερ ἐπότιζε τὰ λαχανικά του, καὶ ὅπερ μικρὸν παιδίον ἠδύνατο νὰ διασκελίσῃ, ἔκτισε μικρὰν ἀνωφερῆ γέφυραν καὶ τὴν ὠνόμασε *Γέφυραν τῆς Ἰέννης*. Ἐνῶ διὰ βραχέος σωλήνος ἠδύνατο νὰ ὑψώσῃ τὸ ὕδωρ, ἔκτισε πυραμίδα εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ μαχῶν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς πυραμίδος ἔγραψε τὸ γνωστὸν τοῦ Ναπολέοντος λόγιον—*«Ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν πυραμίδων τούτων τεσσαράκοντα αἰῶνες Σὰς θεωροῦσιν»*. Οὕτω κατεπύκνωσε τὴν ἐξοχὴν του μετὰ μνημεῖα ἀνδρῶν καὶ ἐποχῶν τῆς γαλλικῆς ἱστορίας, εἰς οὐδὲν χρήσιμα, στηθέντα μόνον πρὸς εὐχαρίστησιν ἀπλῆς ἰδιοτροπίας.

Ἀνάλογον πρὸς ταύτην ἰδιοτροπίαν εἶχε καὶ τις Ἕλληνας, ἢ μάλλον Ῥωμαῖος ἢ Ῥωμεῖος, διότι ἔζη πρὸ χρόνων, εἰς ἐποχὴν ὅτε δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη Ἕλληνες· δὲν εἶχαμεν δὲ οὔτε ἱστορίαν ἀκόμη, οὔτε ὑπῆρχε τὸ βιβλίον τοῦ σοφοῦ καθη-

γητοῦ Παπαρηγοπούλου, ὅπερ συνέδεσε τὴν ἱστορίαν τῶν συγχρόνων ἡμῶν μετὰ τὴν τῶν ἀρχαίων. Ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν ἡ ἰδιοτροπία αὐτοῦ ἐξεδηλώθη ἐπὶ ἐτέρου ἀντικειμένου· εἰς τὸν τόπον τῆς ἱστορίας ἐτέθησαν οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς.

Ὁ ἰδιότροπος οὗτος ἔζη ἐν μικρᾷ τινι παραλίᾳ πόλει τῆς Τουρκίας, ὀνομάζετο δὲ Δούκας. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο εὐπορος καὶ ἐτάσσετο μεταξὺ τῶν προϋχόντων, οἱ συμπολιταὶ του τὸν ἐκάλουν πάντοτε Κύρ Δούκαν. Δὲν εἶχεν ἀρετὰς, διότι αἱ ἀρεταὶ δὲν ἦσαν τότε τόσον κοιναί, ὅσον φαίνονται σήμερον εἰς τὰς ἐφημερίδας, εἶχεν ὅμως ἀγαθὰ τινα προσόντα· ἦτον εὐθύς, μεταδοτικὸς καὶ ἐπιμελητῆς τῶν κοινῶν πραγμάτων· ὅθεν οἱ συμπολιταὶ του τὸν ἠγάπων, τὸν ἐτίμων, καὶ ὁσάκις ἐπαρνεῖτο τὸν ἔλεγον «μετὰ τὰς ὑγείας σας, Κύρ Δούκα!» Εἰς ἀντιστάθμισιν τῶν πλεονεκτημάτων αὐτῶν εἶχε καὶ τινὰ ἐλαττώματα· πρὸ πάντων ἦτο φίλος τοῦ Βάκχου, ἠγάπα νὰ πίνῃ, καὶ ὄχι μόνον ἔπινε τὸ πατροπαράδοτον κρασί καὶ ῥακί, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχε ταξειδεύσει εἰς πολλὰ μέρη, ἐγνώρισε τὸ ῥώμι, τὸ κοριὰκ, τὸ βίσι καὶ τὰ ἄλλα εὐγενῆ ποτὰ τῶν πεπολιτισμένων μερῶν, τὰ ἀνέφερε συχνὰ εἰς τὰς οἰκίας του, καὶ, ὁσάκις ἐπαρουσιάζετο περίστασις, εὐχαρίστως ἀνενέωνε τὴν γνωριμίαν.

Συνέβη ποτὲ εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν νὰ κερδήσῃ ἀπροσδοκῆτως ἱκανὸν ποσὸν χρημάτων. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν, οἱ φίλοι του, χωρὶς νὰ ἐρωτηθῶσι, τὸν ἔδιδον συχνὰ συμβουλὰς πῶς καὶ εἰς τί νὰ τὰ μεταχειρισθῇ· καὶ τὸ σάββατον μετὰ τὸν ἑσπερινόν, ἐνῶ ἐκάθητο μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησίας, ἔλεγε ἐκαστος τὴν γνώμην του.

— Δόσε, ἔλεγε ὁ εἷς, μερικὰ χρήματα εἰς τὴν σχολὴν, Κύρ Δούκα, διὰ νὰ φέρωμεν καὶ ἕνα ὑποδιδάσκαλον.

— Εἰς τὸ νοσοκομεῖον θὰ εἶναι ὠφελιμωτέρα ἢ δωρεὰ, ἔλεγε ὁ ἄλλος. Τώρα ἐξ αἰτίας τῆς πανώλους οἱ ἀσθενεῖς εἶναι πολλοὶ καὶ οἱ νοσοκόμοι ὀλίγοι.

— Ἐγὼ ἤθελα προτιμήσει τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Δημητρίου, ἔλεγε ὁ παπᾶ Βασίλης· εἶναι ἐτοιμόρροπος, καὶ τώρα, ὅτε οἱ Τοῦρκοι ἐπιτρέπουν νὰ ἐπισκευασθῇ, εἶναι μέγαλον ψυχικὸν νὰ τὴν βοηθήσῃς.

Τὸ δὲ πρῶτὸν τὴν κυριακὴν αἱ πρὸς ἐπίσκεψιν ἐρχόμενοι εἰς τὴν οἰκίαν του κυρίαὶ τὸν παρεκάλουν νὰ βοηθήσῃ τινὰς χήρας, αἵτινες ἔχασαν τοὺς ἀνδρας των καὶ μεγάλως ὠρέγοντο νὰ τοὺς ἀντικαταστήσωσιν.

Ὁ Κύρ Δούκας ἤκουεν ὅλας τὰς συμβουλὰς, ἀλλ' εἶχε τὸ σχέδιόν του· ἐσχέδιασε νὰ στήσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ του μίαν βιβλιοθήκην. Ἐκλεξε τὸ προσφορώτερον τῶν δωματίων του, καὶ διασκεύασεν αὐτὸ πρὸς τὸν σκοπὸν μετὰ θέσεις καὶ θήκας ὑαλοφράκτους. Ἐγράψεν ἔπειτα εἰς τοὺς ἀνταποκριτὰς